

ỨNG DỤNG PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC BẰNG SƠ ĐỒ TƯ DUY VÀO GIẢNG DẠY MÔN GIÁO DỤC CHÍNH TRỊ Ở TRƯỜNG CAO ĐẲNG LÝ TỰ TRỌNG, THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

Nguyễn Anh Kiệt

Trường Cao đẳng Lý Tự Trọng, TP. Hồ Chí Minh

390 Hoàng Văn Thụ, phường 4, quận Tân Bình, TP. Hồ Chí Minh

Email: Nguyenanhkiet@lftc.edu.vn

Tóm tắt: Giáo dục chính trị là môn học giúp cho sinh viên hình thành thế giới quan khoa học, nhân sinh quan cách mạng để từ đó vạch ra cho mình tư tưởng, lối sống, hoài bão, ý chí, nguyện vọng, những nguyên tắc chuẩn mực đạo đức để vận dụng giải quyết đúng đắn những vấn đề đặt ra trong học tập và thực tiễn cuộc sống. Với đặc thù của môn Giáo dục chính trị là khó nhớ và trừu tượng, do đó vận dụng kỹ thuật dạy học nhằm nâng cao hiệu quả giảng dạy môn Giáo dục chính trị là một trong những yêu cầu cấp thiết hiện nay. Với kỹ thuật dạy học bằng sơ đồ tư duy, giảng viên là người đóng vai trò gợi mở đề tài, chủ đề, kiến thức mới, sinh viên là người có vai trò quan trọng trong việc hoàn thiện toàn bộ kiến thức. Đây là quá trình dạy và học thông qua tổ chức các hoạt động học tập của sinh viên, chú trọng rèn luyện phương pháp tự học, phát huy khả năng của từng cá nhân cũng như của cả tập thể, có sự kết hợp đánh giá của thầy với tự đánh giá của trò.

Từ khóa: Phương pháp dạy học, sơ đồ tư duy, môn Giáo dục chính trị, Trường Cao đẳng Lý Tự Trọng Thành phố Hồ Chí Minh.

Nhận bài: 22/4/2025; Biên tập: 23/4/2025; Phản biện: 26/4/2025; Duyệt đăng: 29/4/2025.

1. Đặt vấn đề

Trong xu thế hội nhập quốc tế cùng với sự phát triển ngày càng mạnh mẽ của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư, việc nâng cao chất lượng giáo dục - đào tạo đáp ứng yêu cầu phát triển đất nước trong tình hình mới càng trở lên cấp thiết. Để nâng cao chất lượng giáo dục - đào tạo tại Trường Cao đẳng Lý Tự Trọng TP. Hồ Chí Minh thì xu hướng đổi mới phương pháp dạy học là yêu cầu khách quan. Phương pháp dạy học bằng sơ đồ tư duy là một trong những phương tiện trực quan sinh động, lựa chọn tối ưu nhằm nâng cao chất lượng dạy và học. Bởi, sơ đồ tư duy là công cụ hữu hiệu, là phương pháp ghi chú đầy sáng tạo.

2. Nội dung

2.1. Lợi ích của việc ứng dụng sơ đồ tư duy trong dạy học môn Giáo dục chính trị tại Trường Cao đẳng Lý Tự Trọng TP. Hồ Chí Minh

Sơ đồ tư duy (MindMap) là một phương pháp ghi chú thông minh với các ý tưởng sử dụng từ ngữ ngắn gọn ghi nhớ một cách nhanh chóng và lưu trữ lâu dài. Đây là cách ghi nhớ logic và chi tiết, để tổng hợp, hay để phân tích một vấn đề ra thành nhiều nội dung nhỏ theo một dạng của lược đồ phân nhánh. Sơ đồ tư duy giúp khơi gợi lên sự hứng thú, kích thích khả năng sáng tạo và liên kết thông tin của bộ não. *Sơ đồ tư duy* ra đời như là một bước đột phá để giúp việc ghi nhớ sẽ trở nên dễ dàng hơn, đồng thời còn giúp tăng cường được khả năng tư duy trong học tập, trình bày.

Việc sử dụng sơ đồ tư duy trong quá trình dạy học mang lại rất nhiều lợi ích: Nó giúp sinh viên ghi nhớ và tập trung tốt hơn theo một cấu trúc logic và hình ảnh. Việc xây dựng sơ đồ tư duy kích thích não bộ sử dụng cả hai bán cầu, giúp cải thiện khả năng ghi nhớ, tập trung và tăng cường khả năng nắm bắt thông tin; Sơ đồ tư duy giúp giảng viên tổ chức và trình bày thông tin một cách rõ ràng và logic. Nhờ vào cách thức biểu đạt hình ảnh và sắp xếp các mối quan hệ, sơ đồ tư duy cũng giúp sinh viên dễ dàng nhìn thấy sự liên kết và tương tác giữa các khái niệm và ý tưởng; Phát triển tư duy sáng tạo và tạo ra các liên kết mới, khám phá ý tưởng phụ thuộc, tiềm năng khác nhau; Tăng cường kỹ năng tổ chức. Đây là một kỹ năng quan trọng để quản lý thông tin hiệu quả và tạo ra kế hoạch học tập; Thúc đẩy sự phân tích và suy luận. Sinh viên có thể sắp xếp thông tin thành các phân đoạn, thể hiện mối quan hệ giữa các khái niệm và đưa ra nhận định và suy luận logic; Hỗ trợ việc học tập theo nhóm của sinh viên. Thông qua việc xây dựng sơ đồ tư duy chung, các thành viên nhóm có thể chia sẻ ý tưởng, ghi chú và làm việc cùng nhau theo một cấu trúc chung. Tóm lại, việc sử dụng sơ đồ tư duy trong quá trình học tập mang lại nhiều lợi ích quan trọng như tăng cường khả năng ghi nhớ, tập trung, phát triển tư duy sáng tạo, và cải thiện kỹ năng tổ chức và phân tích. Hơn nữa, sơ đồ tư duy còn giúp hỗ trợ việc học tập theo nhóm và thể hiện mối quan hệ phức tạp giữa các ý tưởng và thông tin.

Hiện nay, Trường Cao đẳng Lý Tự Trọng Thành phố Hồ Chí Minh đã được áp dụng phổ biến phương pháp dạy học bằng sơ đồ tư duy. Giảng viên có thể lên ý tưởng cho các hoạt động giảng dạy và trình bày toàn bộ các nội dung cần học thông qua sơ đồ. Nhờ đó, sinh viên sẽ nắm được bài giảng một cách nhanh chóng và hiệu quả hơn khi được diễn giải thông qua các ý chính tổng quát rồi đến các nhánh nhỏ xung quanh. Bên cạnh đó, trong quá trình giảng dạy, giảng viên hoặc sinh viên có những ý tưởng sáng tạo và mới mẻ thì có thể vẽ thêm các nhánh bổ sung để bài học được hoàn chỉnh hơn. Giảng viên có thể soạn thảo, chuẩn bị các tài liệu học tập thông qua sơ đồ tư duy để người học nắm được tổng quát thông tin bài học. Bởi trong sơ đồ tư duy sẽ chứa những nội dung chính ngắn gọn, đi kèm sự sáng tạo độc đáo để thu hút sự chú ý của sinh viên. Phương pháp dạy học bằng sơ đồ tư duy có thể giúp khuyến khích thảo luận và suy nghĩ độc lập của sinh viên bởi nó tạo ra một không gian học tập mở để sinh viên có thể được tự do bày tỏ quan điểm và ý kiến của mình trong suốt buổi học. Giảng viên sẽ là người đặt ra các câu hỏi mở để khơi gợi sự tò mò phản biện và giải quyết vấn đề của sinh viên. Những nội dung này sẽ được ghi chép thêm vào sơ đồ tư duy để cung cấp đầy đủ thông tin và kiến thức của bài học tới sinh viên. Đồng thời, nó cũng là một phương pháp quan trọng để giảng viên có thể kiểm tra và đánh giá sự hiểu bài của sinh viên sau khi đã được tiếp thu kiến thức bài học. Khi sinh viên có thể tổng hợp và trình bày lại được những nội dung chính tổng quát thông qua sơ đồ tư duy chứng tỏ người đó đã nắm được nội dung, kiến thức mà giảng viên truyền tải. Từ đó, học sinh cũng có thể phát triển khả năng tư duy, sáng tạo và liên kết các chủ đề bài học lại với nhau.

Với đặc thù môn Giáo dục chính trị sinh viên thường cho rằng có tính khái quát và trừu tượng cao, nặng về lý thuyết hàn lâm, lượng kiến thức nhiều. Vì vậy, sinh viên thường e ngại không thích học, cho nên giảng viên đã vận dụng nhiều phương pháp dạy học tích cực nhằm khắc phục tình trạng sinh viên khó học, không muốn học, giúp sinh viên lĩnh hội kiến thức một cách có hệ thống. Với phương pháp dạy học bằng sơ đồ tư duy, giảng viên là người đóng vai trò gợi mở đề tài, chủ đề, kiến thức mới, sinh viên là người có vai trò quan trọng trong việc hoàn thiện toàn bộ kiến thức. Đây là quá trình dạy và học thông qua tổ chức các hoạt động học tập của sinh viên, chú trọng rèn luyện phương pháp tự học, phát huy khả năng của từng cá nhân cũng như của cả tập thể, có sự kết hợp đánh giá của giảng viên với tự đánh giá của sinh viên. Đồng thời thông qua sơ đồ tư duy giúp sinh viên rèn luyện khả năng sử dụng ngôn ngữ sơ đồ để diễn đạt nội dung tài liệu đọc, hình thành năng lực tự học cho sinh viên. Những năng lực này được hình thành và phát

triển bằng các thao tác hệ thống kiến thức, lập sơ đồ, quan sát, phân tích sơ đồ được lập đi lập lại thường xuyên trong quá trình học tập. Hơn nữa, sơ đồ tư duy có thể áp dụng khá linh hoạt trong những điều kiện khác nhau. Giảng viên và sinh viên có thể sử dụng phấn, bút trên các loại bảng, trên giấy A4, A3, A0 tùy thuộc vào từng hoạt động dạy học. Hoặc có thể sử dụng phần mềm hỗ trợ rồi trình chiếu.

2.2. Các nguyên tắc cơ bản để nâng cao hiệu quả sử dụng sơ đồ tư duy môn Giáo dục chính trị tại trường Cao đẳng Lý Tự Trọng Thành phố Hồ Chí Minh

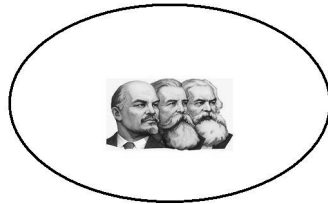
Có nhiều loại sơ đồ được nhắc đến, như sơ đồ mạng nhện, sơ đồ cây sự kiện, sơ đồ vòng tròn trung tâm... Sơ đồ tư duy là công cụ lý tưởng cho việc giảng dạy, giúp giảng viên cung cấp đến sinh viên một cái nhìn tổng quan về chủ đề nghiên cứu mà không có thông tin thừa. Việc áp dụng sơ đồ tư duy vào giảng dạy các môn lý luận chính trị sẽ giúp giảng viên dễ dàng truyền đạt kiến thức cho sinh viên mà không đơn điệu, nhàm chán. Giúp sinh viên nâng cao sự tập trung, năng lực sáng tạo khả năng ghi nhớ, giúp cải thiện kết quả học tập. Hiện nay, có nhiều phần mềm để hỗ trợ giảng viên sử dụng vẽ sơ đồ tư duy như: Coggle, Mindly, Draw.io, MindMup, MindMeister, Stormboard, SimpleMind, LucidChart, Gitmind. Mỗi phần mềm đều có ưu nhược điểm riêng. Vì vậy, phải căn cứ vào nội dung cần chuyển tải giảng viên sử dụng phần mềm vẽ cho phù hợp để đạt được hiệu quả cao nhất. Với sơ đồ tư duy, một danh sách dài những thông tin khô khan, đơn điệu có thể biến thành một sơ đồ đầy màu sắc, hình ảnh với cách bố trí trực quan, sinh động, hấp dẫn sẽ ngay lập tức cuốn hút sinh viên. Những vấn đề phức tạp cũng trở nên dễ hiểu và thú vị. Phương pháp này rất phù hợp với hoạt động của não bộ con người. Sơ đồ tư duy có tác dụng rất lớn trong việc giúp sinh viên ghi nhớ, thể hiện ý tưởng theo hiểu biết của bản thân, tăng tính chủ động, tích cực của sinh viên trong quá trình học tập. Việc nhớ và gợi lại thông tin sau này sẽ dễ dàng, đáng tin cậy hơn so với khi sử dụng kỹ thuật ghi chép truyền thống. Phương pháp này thích hợp khi được sử dụng trong giảng dạy các môn lý luận chính trị. Thông thường, để thiết kế một sơ đồ tư duy giảng viên phải tuân thủ theo bốn bước chủ đạo:

Bước 1: Xác định từ khóa hoặc chủ đề: Đây là bước có ý nghĩa đặc biệt quan trọng quyết định đến hiệu quả của quá trình vẽ sơ đồ và lượng kiến thức cần đạt được. Giảng viên cần biết mục tiêu, đối tượng và nội dung cần ghi nhớ hay truyền tải trong bài giảng của mình tới sinh viên. Chủ đề là điểm khởi đầu và là trung tâm chính giữa của sơ đồ tư duy nên viết bằng chữ in hoa và kích thước lớn hoặc có thể sử dụng bằng hình ảnh.

Ví dụ:

Chương 1: Khái quát về chủ nghĩa Mác-Lênin.

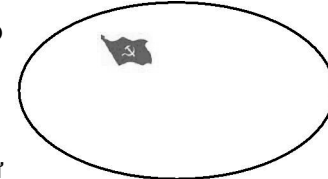
Chủ đề chúng ta có thể sử dụng cả chữ và hình ảnh

Chương 2: Khái quát về tư tưởng Hồ Chí Minh

Chương 3: Những thành tựu của cách mạng Việt Nam dưới sự lãnh đạo của Đảng

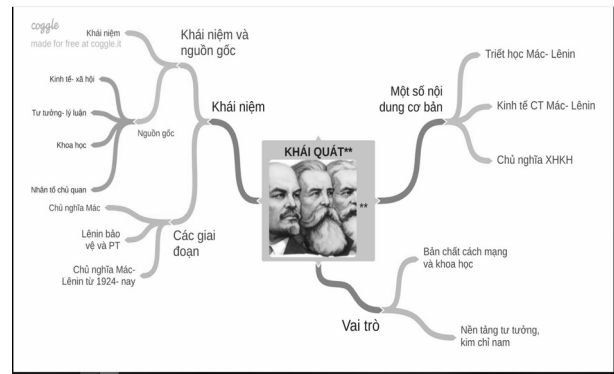
Từ khóa là những từ hoặc cụm từ ngắn gọn, súc tích để mô tả các ý tưởng. Nên sử dụng từ khóa để viết các nhánh của sơ đồ tư duy, giúp ghi nhớ thông tin một cách dễ dàng và lâu dài.

Bước 2: Lựa chọn phương pháp vẽ sơ đồ tư duy đẹp và phù hợp: Giảng viên có thể vẽ sơ đồ tư duy bằng tay hoặc sử dụng phần mềm máy tính. Nếu sử dụng phần mềm máy tính, giảng viên có thể chọn một trong nhiều ứng dụng vẽ sơ đồ tư duy miễn phí hoặc trả phí trên internet. Điều này sẽ tạo thuận lợi cho giảng viên trong thiết kế bài giảng một cách dễ dàng, đồng thời tạo sự hấp dẫn, mới mẻ thu hút người học vào nội dung bài học.

Bước 3: Vẽ chủ đề chính và các nhánh phụ: Giảng viên viết chủ đề của bài giảng ở giữa trang giấy hoặc màn hình máy tính. Sau đó, trên cơ sở khai thác kiến thức và kích thích sự tham gia của sinh viên vào bài học để vẽ các nhánh từ chủ đề chính ra các nhánh phụ. Các nhánh phụ là các ý chính, các khái niệm quan trọng, các ví dụ minh họa hoặc các câu hỏi gợi mở liên quan đến chủ đề. Số lượng nhánh sẽ tùy thuộc vào nội dung bài học hoặc kiến thức cần đạt và nên sử dụng các từ khóa ngắn gọn và rõ ràng để viết lên các nhánh.

Bước 4: Trang trí sơ đồ tư duy đẹp và thu hút: Giảng viên có thể làm cho sơ đồ tư duy của mình sinh động và hấp dẫn hơn bằng cách sử dụng các màu sắc khác nhau cho các nhánh, thêm các hình ảnh minh họa, biểu tượng cảm xúc, biểu đồ, bảng,... nhưng nên chọn những màu sắc và hình ảnh phù hợp với nội dung và không làm rối mắt người xem. Cần lưu ý đối với nội dung chính sẽ tô đậm, các nội dung nhỏ sẽ tô mảnh hơn tùy theo mức độ chi tiết của thông tin hoặc dùng sắc màu khác nhau tạo điểm nhấn để sinh viên dễ ghi nhớ, nhưng cần đảm bảo các nhánh cùng cấp độ thì nên tô cùng màu.

Ví dụ: Sử dụng coggle.it thiết kế sơ đồ tư duy chương 1: Khái quát về chủ nghĩa Mác- Lênin
Phương pháp dạy học bằng “Sơ đồ tư duy” kích

thích, thúc đẩy sự tham gia tích cực hoạt động của sinh viên, tăng cường hiệu quả học tập, tăng cường trách nhiệm cá nhân, yêu cầu áp dụng nhiều năng lực khác nhau, tăng cường sự hợp tác, giao tiếp, chia sẻ kinh nghiệm, môi trường học thoải mái, không căng thẳng, tạo cơ hội cho sinh viên giao tiếp, thể hiện được quan điểm, sinh viên có thể giúp đỡ lẫn nhau. Để áp dụng phương pháp dạy học này đạt hiệu quả tích cực, ngoài việc tuân thủ các quy trình mang tính đặc trưng của phương pháp dạy học tích cực, còn đòi hỏi giảng viên phải có kiến thức sâu rộng, sự ứng xử linh hoạt, sáng tạo trong từng tình huống sẽ góp phần giúp người học phát huy tính tích cực, tự giác, chủ động, sáng tạo, rèn luyện thói quen và khả năng tự học, tinh thần hợp tác, kĩ năng vận dụng kiến thức vào những tình huống khác nhau trong học tập và hoạt động thực tiễn thực tiễn, tạo niềm tin, niềm vui, hứng thú biến quá trình học là quá trình kiến tạo, người học tìm tòi, khám phá, phát hiện, luyện tập, khai thác và xử lý thông tin, tự hình thành tri thức, có năng lực và phẩm chất của con người mới tự tin, năng động, sáng tạo trong cuộc sống.

3. Kết luận

Như vậy, phương pháp sơ đồ tư duy trong giảng dạy môn Giáo dục chính trị là phương pháp dạy học tích cực. Nó giúp giảng viên khái quát được nội dung của bài học, môn học đồng thời giúp sinh viên nắm được nội dung nhanh nhất, hiệu quả nhất và thỏa sức sáng tạo. Vì vậy, vận dụng sơ đồ tư duy trong giảng dạy môn Giáo dục chính trị tại trường Cao đẳng Lý Tự Trọng Thành phố Hồ Chí Minh là việc làm cần thiết nhằm đổi mới và nâng cao chất lượng đào tạo hiện nay. Vì vậy, cần nắm vững các nguyên tắc cơ bản để nâng cao hiệu quả sử dụng phương pháp này ở Trường Cao đẳng Lý Tự Trọng hiện nay. ○

Tài liệu tham khảo

- [1]. Phạm Thị Hồng Hoa, Nguyễn Thị Hiền (2018), *Sử dụng sơ đồ tư duy trong giảng dạy học phần những nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa Mác - Lênin*

- ở trường Đại học Sao Đỏ, Tạp chí Nghiên cứu khoa học Trường Đại học Sao Đỏ, số 4 (63).
- [2]. Trần Đình Châu, Đặng Thị Thu Thủy (2011), *Dạy tốt, học tốt các môn học bằng sơ đồ tư duy*, Nxb. Giáo dục Việt Nam, Hà Nội.
- [3]. Nguyễn Thị Thanh Xuân, *Bản đồ tư duy - phương pháp dạy và học hiệu quả*, <https://dainam.edu.vn>, ngày 04/5/2019.

APPLYING THE MIND MAP TEACHING METHOD IN TEACHING POLITICAL EDUCATION AT LY TU TRONG COLLEGE, HO CHI MINH CITY

Nguyen Anh Kiet

Ly Tu Trong College, Ho Chi Minh City

Email: Nguyenanhkiet@lttc.edu.vn

Abstract: *Political education is a subject that helps students form a scientific worldview and revolutionary outlook on life, thereby outlining their own ideology, lifestyle, ambitions, will, aspirations, and ethical principles and standards to apply to properly solve problems arising in study and real life. With the characteristics of political education being difficult to remember and abstract, applying teaching techniques to improve the effectiveness of teaching this subject is one of the urgent requirements today. With the mind map teaching technique, the lecturer plays the role of suggesting new topics, themes, and knowledge, while the student plays an important role in completing the entire knowledge. This is the process of teaching and learning through organizing students' learning activities, focusing on training self-study methods, promoting the abilities of each individual as well as the whole group, combining teacher assessment with student self-assessment.*

Keywords: *Teaching methods, mind map, political education subject, Ly Tu Trong College, Ho Chi Minh City.*